

Тэма: Міхась Лынькоў. Апавяданне “Васількі”. Трагічны лёс дзяцей у гады Вялікай Айчыннай вайны.

Мэта:

- Удасканалваць уменне вучняў характарызаваць літаратурнага героя, адбіраць неабходны для характарыстыкі матэрыял;
- Развіваць звязнае маўленне ў вучняў, уменне разважаць, супастаўляць, рабіць лагічныя вывады;
- Выхоўваць у вучняў пачуццё захаплення высокімі маральнымі якасцямі сваіх аднагодкаў.

Тып урока: урок камбінаванай будовы.

Ход урока

I. Арганізацыйны момант.

*Дрэвы забылі пра буры і страты,
Раны свае залячыла зямля,
Толькі нічога забыць не змагла ты,
Памяць мая.
М.Танк*

- Так, сапраўды людская памяць не змагла забыць жахаў Вялікай Айчыннай вайны. Успаміны пра вайну М.Лынькова знайшлі свой адбітак у апавяданні “Васількі”. Да напісання твора пісьменніка натхніла паведамленне ў друку. (*Нататку з газеты чытае вучань, які атрымаў папярэдняе заданне*).

Газетнае паведамленне Савінфармбюро ад 7 верасня 1941 года:

У адным калгасе недалёка ад Жлобіна германскія афіцеры бязлітасна катавалі, а потым перабілі сям’ю рахункавода калгаса Тышкевіча. Фашысты закалолі штыкамі Тышкевіча, яго маці, сястру і дзвюх малых дачок.

З усей сям’і застаўся ў жывых толькі старэйшы, чатырнаццацігадовы сын Саша, якога не было ў гэты час дома. Прышоўшы дамоў і ўбачыўшы знявечаныя трупы сваіх родных, Саша пайшоў у Жлобін. Праз некалькі дзен германскія войскі занялі Жлобін. Саша дастаў ручную гранату і выйшаў на вуліцу. Ён цярпліва стаяў на вуліцы і сачыў за танкамі, бронемашынамі, артылерыяй і пяхотай, якія праходзілі міма яго. Калі паказалася вялікая штабная машына, у якой сядзела некалькі афіцэраў, Саша падбег і кінуў у машыну гранату. Выбухам былі знішчаны машына і ўсе германскія афіцэры. Азвярэўшыя фашысты на кавалкі разарвалі цела героя, забітага асколкам гранаты.”

Гэтае паведамленне натхніла М.Лынькова на стварэнне апавядання “Васількі”

II. Актualізацыя набытых ведаў.

- Чый партрэт змешчаны на дошцы? (*партрэт М.Лынькова*)
- Што вы памятаеце з біяграфіі пісьменніка?
- Калі і дзе адбываецца дзеянне ў апавяданні “Васількі” (*Дзеянне адбываецца ў вёсцы, у гады Вялікай Айчыннай вайны*).
- Хто галоўны герой твора? (*Галоўны герой твора – хлопчык Міколка*)

III. Праверка дамашняга задання.

Заданні:

1. Парачытаць апавяданне М.Лынькова “Васількі”.
2. Складзі план твора (пісьмова).
3. Творчае заданне – ілюстрацыя эпізодаў твора.

Прыкладны план апавядання “Васількі”:

1. Прыгожы дзень жніўня.
2. Вяртанне з лесу. Наш бусел.
3. Вясёлая груша-дзічка.
4. Спахмурнелае дрэва.
5. Вялікая страта.
6. Адпомсціць!
7. Наце ж вам!
8. Сляды ўсмішкі, слаўнай, дзіцячай.

IV. Знаёмства з новым матэрыялам.

Пытанні:

1. Назавіце рысы характару, якія, на ваш погляд, уласцівы Міколку (*шчыры, добры, вясёлы, добры сябр, рашучы і г.д.*)
2. Да каго звяртаецца Міколка за парадай і падтрымкай? (*да дзеда Нупрэя*) + (*прачытаць па асобах размову дзеда Нупрэя з хлопчыкам*).
3. Як паводзіць сябе дзед Нупрэй? (*Перажывае, шкадуе хлопчыка*.)
4. Чаму Міколка змог выплакацца толькі пасля размовы з дзедам Нупрэем? (*Хлопчык лічыць, што нельга паказваць чужым свае слёзы*).
5. Якое рашэнне прыняў Міколка? (*Адпомсціць*).
6. Якія рэчы ўзяў з сабой хлопчык? Зачытайце.

Фізкультхвілінка.

(Гімнастыка для вачэй)

Толькі сеў я на арэлі,

Як арэлі паляцелі!

Моцна я трымаюся,

Уверх ды ўніз гайдаюся!

І спяваю, і смяюся – анічога не боюся!

7. Раскажыце, як Міколка адпомсціў немцам за смерць маці і сястрычкі? (*Падарваў гранатай аднаго з нямецкіх афіцэраў*).
8. Што такое кульмінацыя? Назавіце кульмінацыйны момант у апавяданні?
9. Зачытайце фінальны эпізод апавядання. Якім пачуццём ён прасякнуты? (*Эпізод напоўнены пачуццём вялікай трагедыі маленькага хлопчыка*).
10. Як вы ацэньваеце ўчынак Міколкі? Што б зрабілі вы на яго месцы?
 ** - Зараз, калі вы прачыталі апавяданне, параўнайце твор і нататку, якую мы прачыталі напачатку ўрока. Чым яны падобныя, а чым адрозніваюцца. (*Гісторыя і твор падобны зместам, адрозніваюцца героі твора, у хлопчыка застаўся жывы бацька, смерць галоўнага героя*).

V. Абагульненне

1. Растлумачце сэнс назвы апавядання. (*Васількі ў творы маюць сакральны сэнс; чырвонай лініяй праходзяць праз увесь твор*)
2. Для чаго аўтар уводзіць у твор букецік сініх васількоў? Як вы разумееце апошні сказ апавядання: “Сінімі васількамі адцвіталі вочы хлопчыка”? Які сэнс зашыфраваны ў гэтым сказе? (*Васількі ў творы – сімвал любві да сям’і, Радзімы, сімвал надзеі на будучыню. Блакітныя вочы хлопчыка аўтар параўновае з васількамі, т.ч. пакрэслівае, што разам з хлопчыкам памірае яго надзея на будучыню для яго і сям’і*).
3. Знайдзіце эпізоды, дзе аўтар узгадвае пра васількі. Зачытайце.

Складанне цытатнага плана:

Прыкладны цытатны план:

Апорнае слова – **ВАСІЛЬКІ**.

1. “...некалькі запазнелых васількоў...”
2. “Васількі для сястрычкі”.
3. “...васількі асцярожна схаваў за пазуху...”
4. “... ляжалі ў пыле запазнелыя васількі...”
5. “Сінімі васькамі адцвіталі і вочы хлопчыка”.

4. Чаму вучыць нас дадзены твор? (*Любіць родных, Радзіму; быць шчырым, рашучым у любой сітуацыі і г.д.*).

VI. Падвядзенне вынікаў урока, выстаўленне адзнак

VII. Рэфлексія.

Складанне сінквейна на тэму “Вайна”:

-Вы малайцы, вы добра папрацавалі над месцам твора. У нас з вамі ўсё атрымалася. І мне хочацца навучыць вас складаць сінквейн.

Сінквейн – гэта маленькі твор, які складаецца па наступным плане:

1. Тэма (назоўнік).
2. Два азначэнні (прыметнікі).
3. Тры дзеянні (дзеясловы).
4. Сказ з чатырох слоў.
5. Асацыяцыя.

Прыклад сінквейна:

Вайна.
Жудасная, крывавая.
Забівае, разбурае, знішчае.
Гэта слёзы і боль.
Смерць.

VIII. Дамашняе заданне